

Afscheid van Hans Pot

Door de voorzitter WGN uitgesproken bij de begrafenis van Hans op 17 juni 2020

Als mede-oprichter van het Wagnergenootschap in 1961, was Hans de chroniqueur bij zowel de vieringen van het 25-jarig, als het 50-jarig bestaan. In het jubileumboek in 2011 schreef hij naar aanleiding van de legendarische, laatste uitvoeringen van de toenmalige Wagnervereeniging in 1959:

“Mijn eerste Wagnervoorstellingen waren deze uitvoeringen van Lohengrin en Tristan und Isolde. Het waren twee ervaringen die mijn leven fundamenteel zouden beïnvloeden. Ik werd Wagneriaan. Ik kende het woord niet en wist ook niet wat dit voor mij zou gaan betekenen. Nu na een leven met 50 jaar Wagner, 26 maal Bayreuth, 20 complete Ringen en ontelbare losse Wagnervoorstellingen, beseef ik van welke bepalende invloed Wagner en zijn werken voor mij zijn geweest, en nu nog bepalen zij een belangrijk deel van mijn leven.” En zo is dat ook altijd gebleven.

Hans Pot

De 21-jarige Hans maakt deel uit van het groepje jonge mensen, die hun zondagse huiselijke vriendenbijeenkomsten, op 2 juni 1961 in het Amsterdamse Americain Hotel omzetten in een echte vereniging, om het vacuüm op te vangen dat door het wegvallen van de Wagnervereeniging was ontstaan. Hans merkte over die periode op: *“De toekomst van Wagner in Nederland zag er niet inspirerend uit en de jonge operavrienden wilden daar verandering in brengen. De middelen waren gering, maar de verlangens duidelijk: meer kennis nemen van de werken van Wagner en meer genieten van zijn muziek; niet zelf voorstellingen op de planken brengen, maar een studiegenootschap zijn, voor muzikale en cultuurhistorische verdieping, door het organiseren van lezingen en het bespreken en ten gehore brengen van de werken van Wagner.”*

Daartoe werden in verenigingsverband serieuze grammofoonplatenconcerten met beschouwingen en analyses georganiseerd. Het was een aangename én gedegen leerschool waar ze allen, hun leven lang profijt van hadden.

Het was het LP-tijdperk, waarin toen ook de onvoorstelbare, sensationele Solti-Ring verscheen. De platen werden ter beschikking gesteld door de eigenaar van platenzaak Music

Festival in de Maasstraat, ‘Gespecialiseerd in Wagner-repertoire’; de zaak van mede-oprichter Fred Lingen.

Toch zou het 10 jaar duren, tot 1970, voordat Hans tot het bestuur toetrad. Vervolgens bleef hij dat 28 jaar lang tot 1998. Hij was 8 jaar secretaris, 4 jaar algemeen lid, toen weer 4 jaar secretaris en vervolgens 12 jaar penningmeester. Dergelijke superlange bestuursperiodes zijn vandaag de dag niet meer mogelijk. Op dit punt zijn de maatschappelijke opvattingen ingrijpend gewijzigd.

Anderzijds moeten we ook bedenken dat het Wagnergenootschap zeker in de eerste periode tot 1990 schommelde tussen de 60 en 100 leden. Hans heeft meermalen te kennen gegeven dat ook hij eigenlijk verwonderd was dat het vriendenclubje het wist vol te houden en niet ten onder ging. Maar, zoals we wel weten, is het veelal het bestuur dat een vereniging schraagt en met het duo Hoelen - Pot had het genootschap een ijzersterk team gedurende die, qua Wagner, weerbarstige na-oorlogse opbouwfase.

Met de opening van het Muziektheater en de komst van een eigen *Ring des Nibelungen* in de 90-er jaren nam de populariteit van opera enorm toe en kwam ook Wagner weer volop in de belangstelling. Het genootschap maakte toen een groeispurt door naar ca. 300 leden.

Als penningmeester in die jaren heeft Hans deze hele ontwikkeling van zeer nabij meegemaakt en er in hoge mate mede vorm aan gegeven.

Als oud-docent Nederlands was Hans een geboren verteller en boeiende scribent. In de loop der jaren heeft hij talloze voordrachten gehouden, zowel op vele reguliere bijeenkomsten van het genootschap, als tijdens de jaarlijkse studieweekenden. Als Neerlandicus heeft hij ook in heel wat schriftelijke artikelen en brochures Wagners muziekdrama's geanalyseerd, de literaire aspecten ervan beschreven en de historische en maatschappelijke achtergronden geduid.

Telkens viel op hoe diep hij in die werken was doorgedrongen, zowel qua Wagners taalgebruik als diens gebruik van muzikale compositiemiddelen. Hij kende de werken van Wagner door en door.

Naar zijn boeiende literatuur- en muziekanalyses keek iedereen uit.

Hans was net als zijn naamgenoot Hans Sachs, een scherpe waarnemer met een groot muzikaal gevoel.

In 2001 bij het 40-jarig bestaan van het genootschap is hem vanwege zijn vele verdiensten het erelidmaatschap van de vereniging verleend. Het is de hoogste onderscheiding die wij als Nederlandse Wagnergemeenschap iemand kunnen toekennen.

Met zijn partner Ronald Koning is hij de stichter van het Mozart-Wagner-Fonds dat bij het Prins Bernardfonds is ondergebracht. Daarmee maakten ze destijds de financiering mogelijk om als Wagnergenootschap te kunnen deelnemen aan het jaarlijkse stipendiatenprogramma in Bayreuth, waardoor nu ook Nederlandse jonge musici en zangers intensief kennis konden maken met Wagners muziekwerken. Dit stipendiumsysteem gaat terug op een rechtstreekse wens van Richard Wagner zelf. Ook heeft het genootschap in 2011 bij het 50-jarig jubileum en in 2013 voor het grote Internationale Wagnercongres, een bijdrage uit het fonds mogen ontvangen.

Van Hans' vergroei met Wagners werk getuigde hij ook in zijn laatste formele optreden. Dat was bij een feestelijke bijeenkomst in het Goethe Instituut in mei 2013 t.g.v. van Wagners 200ste geboortedag. Dat werd muzikaal opgeluisterd door leden van het Kon. Concertgebouworkest en het Radio Filharmonisch orkest. Hans hield daar de feestrede, wat een indrukwekkende, persoonlijke getuigenis was, over wat Wagner voor hem betekende.

Evenals Hans Sachs in Wagners Neurenberg genoot ook Hans groot respect bij de leden van het Wagnergenootschap. Hij gold feitelijk als de 'grand old gentleman'.

Hoewel de gezondheid de laatste jaren wel zienderogen achteruitging, bleven we Hans en Ronald toch geregeld ontmoeten bij uitvoeringen in het Concertgebouw of de Opera in Amsterdam. Vorig jaar ook nog bij een speciaal *Walküre*-concert in de Doelen in Rotterdam, waar we na afloop dirigent Edo de Waart en componist-arrangeur Henk de Vlieger ook het erelidmaatschap mochten uitreiken.

Het leven leek ons, ondanks die toenemende hindernissen, zo toch min of meer door te lopen.

Het laatste halfjaar blijkt hij echter veel harder achteruit te zijn gegaan, dan wij dachten.

Het is navrant juist vandaag afscheid van Hans te moeten nemen.

Als er geen Corona-pandemie was geweest, had vanavond het traditionele Stipendiatenconcert plaats gevonden. Onze belangrijkste jaarlijkse gebeurtenis, waarbij de 3 jonge getalenteerde musici of zangers die door ons naar Bayreuth worden uitgezonden, zich aan het genootschap presenteren. Een belangrijke maatschappelijke kernactiviteit van onze organisatie, waarbij we jong talent gericht stimuleren en dat, zoals al opgemerkt, in het verleden door Hans en Ronald zowel moreel als financieel van de grond is getild.

Hans heeft zijn betrokkenheid bij en enthousiasme over het Wagnergenootschap, feitelijk zijn Wagnergenootschap, altijd behouden.

Met hem is een groot Wagnerkenner en een uiterst erudiete persoonlijkheid heengegaan.

Een man waaraan wij als Wagnergenootschap ongelooflijk veel te danken hebben. Daarbij past ons grote dank en erkentelijkheid.

De rouwkaart vermeldt, "*Alles was ist endet*". Dat mag dan zijn, maar om afscheid te moeten nemen van juist deze man is ons toch zeer smartelijk.